

POSTANOWIENIE

30 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

na posiedzeniu niejawnym 30 listopada 2023 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.S.

przeciwko Bank [...] spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej Bank [...] spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 25 maja 2022 r., V ACa 729/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od Bank [...] spółki akcyjnej w W. na rzecz powoda M.S. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z tytułu zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanej do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 maja 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił wyrok z 9 sierpnia 2021 r. Sądu Okręgowego w Warszawie oddalającego powództwo, w ten sposób, że ustalił nieważność umowy o kredyt hipoteczny waloryzowany kursem EUR zawartej pomiędzy powodem a pozwanym i zasądził kwotę 293 162, 71 złotych wraz z odsetkami.

Od wyroku Sądu drugiej instancji skargę kasacyjną wniósł pozwany. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż jego zdaniem

w sprawie występowały istotne zagadnienia prawne, sprowadzające się do potrzeby odpowiedzi na pytania:

1. Czy przy dokonywaniu oceny stosunku prawnego, którego dotyczy zarzut zastosowania niedozwolonych postanowień umownych, tj. art. 385¹ k.c. oraz art. 385² k.c. w zw. z art. 58 k.c. oraz w zw. z art. 6 ust. 1 oraz art. 7 Dyrektywy 93/13 sąd powinien uwzględnić także podstawowe zasady porządku prawnego w Polsce oraz w Unii Europejskiej, takie jak zasada proporcjonalności, równości oraz pewności prawa?

2. Czy w świetle przepisów art. 385¹ k.c. w zw. z postanowieniami przepisu art. 385² k.c. oraz w zw. z przepisami art. 3 i art. 6 Dyrektywy 93/13 indywidualna ocena postanowień umowy pod kątem potencjalnej abuzywności może być oderwana od okoliczności zawarcia umowy, w tym w szczególności osobistych przymiotów konsumenta takich, jak doświadczenie, wiedza, informacje powszechnie dostępne, a także od sposobu jego postępowania (działań albo zaniechań) w procesie prowadzącym do zawarcia umowy kredytu?

3. Czy w świetle przepisów art. 385¹ k.c. w związku z postanowieniami przepisów art. 3 Dyrektywy 93/13 indywidualna ocena postanowień umowy pod kątem potencjalnej abuzywności może być oderwana od ustalenia, czy postanowienie, wobec którego konsument podnosi zarzut abuzywności, powoduje znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta?

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżącego obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zagwarantował, że skarga

kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie ilości przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a nie jest przecież jego zadaniem dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. m.in. postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 25 maja 2021 r., II CSK 96/21). Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN: z 24 października 2012 r., I PK 129/12; z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15). Co więcej, przedstawione istotne zagadnienie nie może być pytaniem o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem konkretnej sprawy i polemiką ze stanowiskiem Sądów *meriti*, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa.

Skarżący nie wykazał istnienia istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż zapadły liczne orzeczenia Sądu Najwyższego zarówno dotyczące okoliczności zawarcia umowy jak i statusu

konsumenta (zob. m.in. wyroki SN: z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; z 30 września 2020 r., I CSK 556/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22), a wykładnia art. 385¹ § 1 i 2 k.c. nie budzi wątpliwości (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18; z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18, OSNC 2020, nr 7-8, poz. 64; z 27 lipca 2021 r.). Przyjmuje się, że w celu ustalenia, czy klauzula rażąco narusza interesy konsumenta, należy wziąć przede wszystkim pod uwagę, czy pogarsza ona jego położenie prawne w stosunku do tego, które w braku odmiennej umowy, wynikałoby z przepisów prawa, w tym dyspozytywnych (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2). Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję, na niekorzyść konsumenta praw i obowiązków wynikających z umowy, skutkującą niekorzystnym ukształtowaniem jego sytuacji ekonomicznej oraz jego nierzetelne traktowanie (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 3 lutego 2006 r., I CK 297/05; z 29 sierpnia 2013 r., I CSK 660/12; z 30 września 2015 r., I CSK 800/14, OSNC 2016, nr 9, poz. 105; z 27 listopada 2015 r., I CSK 945/14; z 15 stycznia 2016 r., I CSK 125/15, OSNC-ZD 2017, nr A, poz. 9).

Do kwestii dotyczących proporcjonalności sankcji oraz konsekwencji zamieszczenia w umowie postanowienia niedozwolonego obszernie ustosunkował się Trybunał Sprawiedliwości UE (zob. m.in. wyrok z 3 października 2019 r., C-260/18, Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG). Również Sąd Najwyższy zajmował się tymi zagadnieniami (uchwała składu siedmiu sędziów z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2, wyrok z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 48).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania rozstrzygnięto stosownie do art. 98 § 1 i 3 i art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

[a!]

(M.M.)